

XXVI. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen vuodelta 1926 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Kaupungin yleisten töiden hallitukseen kuuluivat vuonna 1926: puheenjohtajana insinööri M. M. Muoniovaara, varapuheenjohtajana insinööri E. Moring sekä jäseninä kirvesmies A. Mäkinen, sähkötyöntekijä O. W. Oksanen, arkkitehti A. Toivonen, rakennusmestari I. W. Udd ja arkkitehti V. Vähäkallio. Rahatoimikamarin edustajana hallituksessa oli rahatoimenjohtaja V. Hupli. Hallitus kokoontui 45 kertaa ja käsitteli silloin 1,113 asiaa sekä lähetti 414 kirjettä. Hallituksen sihteerinä toimi valtioneuvos G. A. Gröndahl.

Vuoden varrella teetetyistä suuremmista uudis- ja korjaustöistä tehdään selkoa rakennuskonttorin eri osastojen toimintaa koskevan selostuksen yhteydessä.

Hallituksen alaisena oli rakennuskonttori ja sen tilivirasto.

Rakennuskonttori toimi kaupungininsinöörin johdolla 7-osastoisena. Nämä olivat: satama- ja rautatieosasto, katu- ja lokaviemäriosasto, geodeettinen osasto, huonerakennusosasto, kaupunginasemakaavaosasto, puisto-osasto ja varasto-osasto. Konttorin tilejä hoiti sen tilivirasto.

Työväki ja työpalkat. Allaoleva taulukko osoittaa työväen lukumäärän konttorin eri osastoilla kunkin kuukauden lopussa:

Kuukausi.	Satama- ja rautatieosasto.	Katu- ja lokaviemäriosasto.	Geodeettinen osasto.	Huonerakennusosasto.	Puisto-osasto.	Varasto-osasto.	Yhteensä.	Siitä hätäaputöissä.		
								Satama- ja rautatieosasto.	Katu- ja lokaviemäriosasto.	Yhteensä.
Tammikuu	676	681	—	272	27	58	1,714	151	92	243
Helmikuu	596	828	—	250	26	57	1,757	228	286	514
Maaliskuu	615	757	—	235	27	57	1,691	306	304	610
Huhtikuu	521	715	2	293	103	60	1,694	198	177	375
Toukokuu	471	624	5	301	233	65	1,699	—	—	—
Kesäkuu	425	714	5	303	189	55	1,691	—	—	—
Heinäkuu	428	693	5	272	142	51	1,591	—	—	—
Elokuu	438	677	5	281	116	59	1,576	—	—	—
Syyskuu	419	682	6	288	84	57	1,536	—	—	—
Lokakuu	405	655	5	255	61	56	1,437	—	—	—
Marraskuu	411	628	—	225	40	56	1,360	—	—	—
Joulukuu	380	612	—	135	20	56	1,203	—	—	—

Kertomusvuonna sovellettiin seuraavat palkka-asteikot allamainittuina ajanjaksoina, riippuen elinkustannusindeksilukujen vaihteluista: IX asteikko tammikuun 1—9 p:ään, VIII asteikko tammikuun 10 p:stä helmikuun 13 p:ään, maaliskuun 14 p:stä toukokuun 8 p:ään ja heinäkuun 11 p:stä elokuun 31 p:ään sekä VII asteikko helmikuun 14 p:stä maaliskuun 13 p:ään ja toukokuun 9 p:stä heinäkuun 10 p:ään. Syyskuun 1 p:stä vuoden loppuun sovellettiin olosuhteispalkkoja rahatoimikamarin elokuun 10 p:nä tekemän päätöksen mukaan.

Erilaisten ammattityömiesten tuntipalkat olivat yllämainittujen palkka-asteikkojen mukaan seuraavat:

A m m a t t i.	Asteikko VII.	Asteikko VIII.	Asteikko IX.	Olosuhteispalkat.
Vakinaisessa työssä, Smk.				
Sukeltajat	14: 90	15: 60	16: 30	15: 60
Koneenkäyttäjät	7: 40—8: 10	7: 80—8: 50	8: 20—8: 90	8: 20—8: 90
Viilarit	7: 50—8: 10	7: 90—8: 50	8: 30—8: 90	8: 30—8: 90
Sepät	7: 30—8: —	7: 70—8: 40	8: 10—8: 70	8: 10—8: 70
Peltisevät	7: 30—7: 70	7: 70—8: 10	8: 10—8: 50	8: 10—8: 50
Kirvesmiehet ja puusevät	7: 40—8: 10	7: 80—8: 50	8: 20—8: 90	8: 60—9: 40
Laturit	7: 40—8: 10	7: 80—8: 50	8: 20—8: 90	8: 60—9: 40
Kiviporarit	7: 30—8: —	7: 70—8: 40	8: 10—8: 70	8: 50—9: 30
Muurarit (harmaakiven) ja kadunlaskijat	7: 30—8: 10	7: 70—8: 50	8: 10—8: 90	8: 50—9: 40
Torvenlaskijat	6: 80—7: 60	7: 20—8: —	7: 50—8: 40	7: 90—8: 80
Sementtityömiehet	6: 90—7: 60	7: 30—8: —	7: 60—8: 40	8: —8: 80
Rusnaajat	6: 30—6: 60	6: 60—6: 90	6: 90—7: 20	6: 90—7: 20
Aputyömiehet	5: 90—6: 40	6: 20—6: 70	6: 40—7: —	6: 40—7: —
Puistotyöläiset:				
miehet	5: 60—6: 30	5: 90—6: 60	6: 20—6: 90	6: 20—6: 90
naiset	4: 60—4: 85	4: 80—5: 10	5: 10—5: 30	5: 10—5: 30
Yövahtit	4: 85—5: 50	5: 10—5: 80	5: 30—6: 10	5: 30—6: 10
Ajurit	12: 60	13: 20	13: 80	13: 80
Hätäaputöissä, Smk.				
Sukeltajat	12: 60	13: 25	13: 85	—
Koneenkäyttäjät	6: 30—6: 85	6: 60—7: 20	6: 95—7: 55	—
Viilarit	6: 40—6: 85	6: 70—7: 20	7: 05—7: 55	—
Sepät	6: 20—6: 75	6: 50—7: 10	6: 90—7: 40	—
Peltisevät	6: 20—6: 60	6: 50—6: 90	6: 90—7: 20	—
Kirvesmiehet ja puusevät	6: 30—6: 85	6: 60—7: 20	6: 95—7: 55	—
Laturit	6: 30—6: 85	6: 60—7: 20	6: 95—7: 55	—
Kiviporarit	6: 20—6: 75	6: 50—7: 10	6: 90—7: 40	—
Muurarit (harmaakiven) ja kadunlaskijat	6: 20—6: 85	6: 50—7: 20	6: 90—7: 55	—
Torvenlaskijat	5: 80—6: 50	6: 10—6: 80	6: 40—7: 15	—
Sementtityömiehet	5: 90—6: 50	6: 20—6: 80	6: 45—7: 15	—
Rusnaajat	5: 30—5: 60	5: 60—5: 90	5: 85—6: 10	—
Aputyömiehet	5: —5: 40	5: 30—5: 70	5: 45—5: 95	—
Puistotyöläiset:				
miehet	4: 75—5: 30	5: —5: 60	5: 25—5: 85	—
naiset	3: 90—4: 15	4: 10—4: 35	4: 35—4: 50	—
Yövahtit	4: 15—4: 70	4: 35—4: 90	4: 50—5: 20	—
Ajurit	10: 60	11: 20	11: 70	—

Kesälomaa myönnettiin kertomusvuonna 1,386 työläiselle yhteensä 11,895 päivää, kuten seuraavasta yhdistelmästä näkyy:

O s a s t o.	Työläisiä, jotka ovat nauttineet kesälomaa:				Kesälomaa nauttineita työläisiä yhteensä.	Kesälomapäiviä yhteensä.
	4 päivää.	7 päivää.	2 viik.	3 viik.		
Satama- ja rautatieosasto	204	129	171	41	545	4,974
Katu- ja lokaviemäriosasto	182	212	117	23	534	4,333
Geodeettinen osasto	2	1	—	—	3	15
Huonerakennusosasto	84	36	38	9	167	1,309
Puisto-osasto	49	20	5	4	78	490
Varasto-osasto	8	11	25	15	59	774
Yhteensä	529	409	356	92	1,386	11,895

Tapaturman kautta vahingoittui 87 työläistä, joille sentähden maksettiin avustusta, ja 49 aikaisempaa avustusta järjestettiin. Avustuksina ja korvauksina sairaanhoidosta maksettiin yhteensä 98,622: 83 markkaa. 16 invaliidiksi tulleelle työläiselle suoritettiin heidän puolestaan elinkorkorahastoon yhteensä 324,031: 77 markkaa. Sen johdosta että 21 invaliidin elinkorkoja on alennettu, voitiin elinkorkorahastoa vähentää 124,202: 08 markalla. Tapaturmista aiheutuneet kustannukset nousivat vuoden varrella yhteensä 298,452: 52 markkaan. Työläiset olivat vakuutetut tapaturmavakuutusosakeyhtiö Kullervossa.

Satama- ja rautatieosasto. Satamarakennusosastolla toimi vuoden varrella osastopäällikkö ja apulaisosastopäällikkö sekä 4 ylimääräistä insinööriä ja 1 piirustaja. Osastopäällikkö toimi tammikuussa v. t. kaupunginsinöörinä. 1 insinööri erosi maaliskuussa. 3 konttoriapulaista huolehti yksityiskohtaisesta kirjanpidosta ja rekisteröimistyöstä. Sitäpaitsi oli osaston palveluksessa vuoden kuluessa yksi vahtimestarinapulainen.

Suoranaisesta työnjohdosta osaston työpaikoilla huolehti vuoden alussa 2 insinööriä, 16 rakennusmestaria, 8 työnjohtajaa, 1 nosturin esimies ja 1 varastokirjuri. Vuoden kuluessa erosi 4 rakennusmestaria ja 2 työnjohtajaa.

Työvoima laskettuna joka kuukauden lopulla, vaihteli¹⁾ 380—676 mieheen. Hätäaputoita teetettiin tammikuun 1 p:stä toukokuun 15 p:ään.

Hallitukselle esiteltiin 188 asiaa, joista 51 koski uudistomispäteitä tai rakennustöitä ja 137 järjestely- tai henkilö- ja palkkakysymyksiä. Suuremmista asioista, jotka osasto käsitteli, mainittakoon kysymykset Antin- ja Vladimirin-katujen pidennyksestä satamaradanraiteiden yli kulkevalla sillalla Länsisatamaan, Lapinniemen käyttämisestä, korttelissa n:o 178 olevien rautatie-raiteiden järjestelystä sekä kysymys 17 jalan syvyisen väylän ruoppaamisesta Arabiaan. Sitäpaitsi annettiin useampia lausuntoja rahatoimikamarille sekä satamahallitukselle, jotapaitsi osastopäällikkö oli jäsenenä komiteoissa, jotka käsittelivät kysymyksiä työläisten kesälomasta, kappaletavara-asehasta Katajanokalla, lentoliikenteen edistämisestä sekä Hertonäsin kartanon käyttämisestä, joista kaksi ensinmainittua komiteaa vuoden kuluessa antoi lausunnon. Seuraavat työt suoritettiin:

Laiturikorjaukset käsittivät, paitsi tavanmukaista ylläpitoa, Makasiinilaiturin talviliikenteen vahingoittaman paaluperustuksen palauttamisen entiselleen sekä Eteläisen laiturinhaaran kiinnityspollarien varustamisen suojeluslevyllä.

¹⁾ Ks. myös tätä kert. siv. 129*.

Katuja korjattiin pääasiallisesti Ruoholahdessa, Merisatamassa sekä Katajanokalla, jotapaitsi Munkkiensaaren luona olevaa viemärijohtoverkkoa laajennettiin. Yksi varppauspoiju laskettiin Hernesaaren salmeen korttelin n:o 178 sillan edustalle.

25 tonnin nosturin kunnossapito Eteläsatamassa maksoi 3,140: 12 markkaa ja 6 porttaalinosturin kunnossapito Rahapajanlaiturilla 28,544: 83 markkaa. Varaosia viimeksi mainittuja varten hankittiin 8,315: 05 markalla.

56 purkaus- ja höyryvenesiltaa ylläpidettiin osaston toimesta. Soutu- ja moottoriveneiden kiinnityspaikkojen lukumäärä lisääntyi vuoden kuluessa 83:lla Toukolassa ja 110:llä Kyläsaaren luona ja oli vuoden lopussa 1,685 jaettuina 23 siltaan ja laituriin.

Täytettä vastaanotettiin satamarakennuksilla Länsisatamassa, Katajanokalla ja Lapinniemiellä, korttelissa n:o 178, Siltavuoren rannalla, Kaisaniemen ravintolan kohdalla, Näkinkujan luona, Vilhovuoren- ja Verkkosaarenkaduilla.

Kivityksen, vaihdesiltojen y. m. kunnossapito satamaradalla sivuraiteineen sekä Sörnäsän rantatien raiteella, yhteensä 21,780 m, maksoi 79,000 markkaa, kun taas 121,000 markkaa käytettiin Hieta- ja Jätkäsaaren, Ruoholahden, Pasilan ja Sörnäsän niemekkeen raiteiden korjausta varten, yhteensä 17,225 m, jotka kaupunki kokonaan ylläpiti. Korttelissa n:o 178 olevien sekä sinne johtavien raiteiden uusimista varten myönnettiin erikoinen määräraha.

Vuonna 1925 Mustikkamaalta Ruoholahden proomuveistämöön vietyjen puuproomujen hylyt purettiin.

Alasmenosiltoja jäälle rakennettiin yhdeksään paikkaan. Kustannukset tästä sekä kunnossapidosta nousivat 24,000 markkaan, kun taas jäärailojen yli johtavat sillat maksoivat 6,000 markkaa ja rantojen ja jäärailojen viereiset aitaukset 20,000 markkaa.

Ruoppausta suoritettiin ainoastaan kaupungin suuremmalla ruoppauskoneella sekä toisella höyrynostokauhakoneella. Tällöin ruopattiin Ruoholahden- ja Hietaniemenrannan, Tokankadun, Merisataman, Länsirannan, Linnan-, Siltavuoren- ja Hakaniemenlaiturien sekä Sörnäsän rantatien ja Liisankadun varrella olevien likaviemärien suut, sekä pohja Rahapajanlaiturin länsiosan edustalla. Siltavuorenrannan täyttämässä syntyneet mutapengermit ruopattiin. Uudisrakennuksia varten ruopattiin Saukonrannan luona ja kustannukset suoritettiin Länsisatamaa varten myönnetystä määrärahasta. Yhteensä ruopattiin 32,000 m³ 113 työpäivänä ja siis n. 300 m³ keskimäärin päivää kohti. Kustannus ruoppaustyöstä polttoaineineen, öljyineen ja työnjohtoineen nousi 4 markkaan m³:ltä tahi ruoppauskoneen varustus ja kunnossapito mukaanluettuna n. 10 markkaan m³:ltä. Kuljetuskustannukset nousivat 2: 30 markkaan m³:iä kohti, johon tulee lisäksi 2 markkaa m³:ltä hinaajalaivojen kunnossapidosta ja 3 markkaa proomujen kunnossapidosta. Ruopattusta määrästä tyhjennettiin 11,000 m³ Suomenlinnan edustalle. Loput, 21,000 m³, nostettiin elevaattorilla kortteliin n:o 752 Saukonsalmessa 3: 70 markan kustannuksin m³:ltä, johon tulee lisäksi kustannus elevaattorin kunnossapidosta y. m., 3 markkaa m³:iä kohti. Kustannukset korttelin täyttämisestä suoritettiin Länsisatamaa varten myönnetystä määrärahasta.

Syvyysmittausta ja pohjantarkastusta suoritettiin Makasiinirannan jatkon luona ja Eteläisen Blekholman ja Kaivopuiston välisessä salmessa sekä muutamia uudisrakennuksia varten.

Pohjoissataman halkolaiturin sisäinen osa laiturin eteläisellä puolella rakennettiin uudestaan.

Taivallahden ruutikellarialueen eteläpuolella oleva purkaussilta, Hieta-niemen purkaussillan eteläinen osa, höyrypursisillat Kanavatorin luona ja Pohjoissataman soutu- ja moottorivenesillan itäinen osa rakennettiin uudestaan. Haapaniemen purkaussilta rakennettiin uudestaan ja vahvistettiin autoliikennettä varten.

Salmisaaren liikenneväylä, n. s. Itämerenkatu, rakennettiin valmiiksi, jolloin pääasiallisesti suoritettiin sepelöimis- ja johtotöitä.

Uudisrakennustyöt Länsisatamassa käsittivät etupäässä rautatieraiteiden järjestelyn, jotka valmistettiin kaksiraiteista ratayhteyttä varten Töölön ratapihaan. M. m. muutettiin Hietasaaren- Vaihde- ja Saukonkatujen raiteet. Yksi valtionrautateiden käytettäväksi antama vesiviskuri sijoitettiin Lastautajankadun varrelle. Laivalaiturin eteläpään ja Hietasaarenkatujen pohjoisosan kiveäminen suoritettiin pienillä katukivillä, kuten myös Hietasaaren- ja Saukonkatujen välinen ylikäytävä. Ruoholahdenrannan kenttäkivitys tehtiin valmiiksi. Saukonkatu sepelöitiin uudestaan kun taas Jungmaninkadun sepelipäällys korjattiin. Tullikatu sepelöitiin Murtajankadun pohjoispuolella. Täytämistöitä suoritettiin Laivalaiturin eteläosan kohdalla, Meklarinkadun ja Saukonkadun luona, Saukon länsipuolella, Mittaajankadun kohdalla, Neptuuninkadun ja poikkikatujen 1 ja 3 länsipuolella. Tulli- ja Vaihdekatujen välinen osa Tarmonkatua tasoitettiin. Viemärijohtoja laskettiin Meklarin-, Murtajan- ja Vaihdekatuihin. Kortteli n:o 266 täytettiin ja tasoitettiin kaupungilta tuodulla maalla, samaten osia kortteleista n:ot 751 ja 752. Kortteli n:o 752 täytettiin ruoppausmudalla. Saukonlaiturin itäinen osa korotettiin täyteen korkeuteen, jotapaitsi ruoppausta suoritettiin tämän laiturinosan edustalla. Saukonlaiturille sekä Saukon-, Jungmanin- ja Tullikaduille järjestettiin valaistus. Mittaajankatu korttelin n:o 263 kohdalla ja osa tätä korttelia louhittiin hätäaputyönä. Makasiiniosakeyhtiön laskuun pidennettiin Saukonlaiturilla olevaa nosturikiskoa 40 m:llä itään päin. Yksi autovaaka, pääasiallisesti tarkoitettu hiililiikennettä varten, rakennettiin saman yhtiön laskuun korttelin n:o 256 itäpuolelle. Vesijohtoja laskettiin Meklarin- ja Saukonkatuihin. Kortteliin n:o 262 rakennettiin Mercantile osakeyhtiön laskuun rautatieraide.

Uudisrakennustöitä Katajanokalla jatkettiin ja laiturin alla oleva kivipenger ja löysä maa nostettiin höyrykauhakoneella. Kovalle pohjalle täytettiin kivipenger, johon kaksi 15 m. pitkää puuarkkua upotettiin ja täytettiin betonilla ja kivikiiloilla. Rannan ja näiden arkkujen välinen vesialue täytettiin. Lisäksi rakennettiin yksi 30 m. arkku, joka upotettiin, mutta ei tullut täytetyksi. Kivipenkereen täyttämistöitä ulosvetoraidetta varten valtion alueen eteläpuolella jatkettiin. Makasiinien n:ot 8 ja 9 takaista katua korotettiin ja laskettiin uudestaan kenttäkivillä.

Kahden porttaalinosturin siirtämistä varten Rahapajanrannan keskimäisestä osasta luoteisosaan suoritettiin kaikki alustavat työt kuten nosturiraiteet, sähköjohdot y. m., mutta itse siirtäminen oli lykättävä.

Rahapajanrannan makasiinin n:o 7 takainen rautatieraide pidennettiin Katajanokankanavalle asti.

Rautatieraide Merisatamasta kortteliin n:o 178 (Laivatelakan ent. raide) rakennettiin uudestaan 30 kg. kiskoista, jotapaitsi yksi pistoraide naulattiin.

Soutu- ja moottoriveneiden kytkysiltoja rakennettiin Toukolaan 83 ja Kyläsaaren 110 venettä varten.

Määrärahaa uusien työkonoiden ostoa varten ei käytetty, mutta siirrettiin se vuoteen 1927.

Virutushuoneet ja pyykkisillat pidettiin kunnossa kuten aikaisemminkin.

Hätäaputöitä suoritti satamaosasto ainoastaan tammi—toukokuulla. Länsisatamassa louhittiin kallio Mittaajankadulla Neptuninkadun länsipuolella, jotapaitsi osa korttelissa n:o 263 olevaa kalliota louhittiin. Louhituilla kivillä täytettiin Mittaajankadun penger Jätkäsaaren ja Saukon väliltä. Lapinniemellä aloitettiin varastopaikkojen tasoittaminen Itämerenkadun pohjois- ja itäpuolella. Niinikään aloitettiin Lauttasaarenkadun tasoittaminen sekä Salmisaarella että Lapinniemellä.

Katajanokan kanavan yli rakennettiin jalkasilta ja Linnanlaituria levennettiin rakentamalla jalkakäytävä rautaisille konsoleille venesatamaa pitkin. Tämä tekee jalkaliikenteen mahdolliseksi myös sinä aikana, jolloin kääntösilta on avoinna tahi junia vaihdetaan. Tapaturmien vaara on täten kokonaan poistettu.

Mustikkamaan soutuvene-liikennettä varten rakennettiin Vilhovuorenkadun luo maihinlaskusilta.

Lauttasaarenkadun tasoittamista jatkettiin syksyllä, jotta osaston vakinaisille työläisille järjestyisi työtä. Vuoden 1927 menoarvioon otettiin määräraha tätä työtä varten.

Niinikään rakennettiin syksyllä uudestaan muutamia rautatieraitteita ja kääntöpöytiä korttelissa n:o 178, jotta rautatieliikenne kävisi mahdolliseksi sinne vuokratuille alueille. Näitä raiteenjärjestelyjä ja muutamia uusia rautatieraitteita varten otettiin määräraha vuoden 1927 menoarvioon.

Sörnäsän rantatien luona vastaanotettiin täytettä ja rakennettiin tukimuuri pitkin osaa rannasta.

Malmin—Hertonäsän rautatierakennuksella ei suoritettu mitään töitä. Teollisuuskadun rautatieraide sorastettiin ja tarkistettiin. Satamaradalla Töölön tavara-aseman ja Länsisataman välillä ei suoritettu mitään töitä vuoden varrella.

Kappaletavaramakasiinia korttelissa n:o 150 Katajanokalla ei rakennettu, vaan päätti kaupunginvaltuusto Helsingin makasiiniosakeyhtiöltä vuokrata tarkoitukseen korttelissa n:o 189 olevan makasiinin. Jäljellä olevat työt Katajanokan järjestelyratapihalla suoritettiin loppuun.

Kasvitieteellisen puutarhan rannan tasoitus oli siirrettävä tuonnemmaksi, koska ei ollut olemassa asemakaavaa aluetta varten. Tarkoitusta varten menosääntöön otettu määräraha palautettiin kaupunginkassaan.

Toisen viraston tahi yksityisen laskuun suoritettiin, paitsi vahinkojen korjausta laitureilla ja silloilla, eräitä suurempia töitä kuten louhimis- ja kaivuutyöt vesijohtoja varten Saukon-, Mittaajan- ja Itämerenkaduilla sekä nosturikiskon pidentäminen Saukonlaiturilla ja autovaa'an alus, Helsingin makasiiniosakeyhtiön laskuun. Valtion jäänmurtajain kiinnittämistä varten kesäaikana kiinnitettiin neljä vahvaa rengaspulttia kallioon Salmisaaren luoteisniemellä. Eteläsatamassa sijaitsevien satamanostureiden hoito ja käyttö suoritettiin satamaliikennekonttorin laskuun.

Katu- ja lokaviemäriosastoon kuului työpäällikkö, apul. työpäällikkö, 3 ylimääräistä insinööriä, 2 vaakitsijaa, 1 piirustaja ja 3 konttoriapulaista.

Osaston alaisten työpaikkojen suoranainen työnjohto oli uskottu 30 rakennusmestarille.

Työvoima¹⁾ vakinaisissa töissä oli suurin helmi- ja maaliskuussa, jolloin se nousi 828 ja 757 mieheen ja pienin touko- ja joulukuussa eli 624 ja 612 miestä. Hätäaputöitä suorittavien työmiesten lukumäärä oli suurin maaliskuussa, jolloin osaston töissä oli 304 miestä.

¹⁾ Ks. myös tätä kert. siv. 129*.

Kaupungin katuosuuksia ja yleisiä paikkoja korjattiin 798,760: 94 markalla, jakautuen seuraavasti: kiveämiset 222,993: 57 markkaa, sepelöimiset 376,782: 72 markkaa, asfaltoimiset 51,940 markkaa, vajonneiden katujen tasoitukset ja täyttämiset 89,616: 50 markkaa, katukilpien kunnossapito 5,629 markkaa sekä työnjohto ja sekalaiset menot 51,799: 15 markkaa.

Myöskin muut menoarvion katujen kunnossapitoa varten otetut määrärahat käytettiin vuoden varrella määrättyihin tarkoituksiinsa.

Menosääntöön otetut katujen ja yleisten paikkojen uudistytöt suoritettiin kaikki loppuun vuoden kuluessa paitsi allamainittuja, jotka tehtiin vain osittain, riippuen seuraavista syistä: Osa kallionlouhinnasta Alppikadun tasoittamista varten korttelin n:o 325 kohdalla jätettiin talvityönä suoritettavaksi. Kalervonkadun tasoittamista Pohjolan- ja Väinölänkatujen välillä Käpylässä ei ehditty vuoden aikana loppuunsa suorittaa, vaan jatkettiin vuoden 1927 alussa. Louhimis- ja täyttämistyöt tietasoitusten jatkamista varten Taivaskalliolla Käpylässä suoritettiin, mutta pakkasen tullessa oli sepelikiveystyö suoritettamatta, ja oli se jätettävä kesään 1927.

Suurempien uudistoitien joukossa, jotka vuoden kuluessa suoritettiin, voidaan mainita Laivurinteon kiveäminen Johanneksentien ja Ratakadun välillä, kaupungin katuosuuden kiveäminen Puistokadulla, kallionlouhiminen Mechelininkadun itäisellä sivulla Arkadian- ja Etelä Hesperiankatujen välillä, Caloniuksenkadun lopputasoitus, Lautatarhankadun lopputasoitus 10 m levyiseksi, Hollolantien tasoitus Pakaankadun ja Rautalammentien välillä, Rautalammentien tasoitus Hollolan- ja Karstulanteitten välillä, Kirkkomaankadun levitys sekä Vähänkyröntien tasoitus 4 m levyiseksi Pakaankadun ja siirtola-putarhan välillä.

Uudistoitista, jotka kuuluivat vuoden 1925 menosääntöön, suoritettiin seuraavat loppuun vuoden 1926 kuluessa: tie Länt. Viertotieltä tuberkuloosisairaalan alueelle; silta Vantaanjoen yli Vanhassa kaupungissa, joka silta on rakennettu kivistä ja oli annettu urakalle Yleiselle rakennusosakeyhtiölle; Somerontien varrella olevan asuntoryhmän pihamaan tasoitus; sekä Runeberginkadulla olevien kaupungin katuosuuksien kiveäminen.

Viemärien ja laskusuojiin kunnossapitokustannukset nousivat 499,027: 47 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin: johdot 176,127: 20 markkaa, syöksykaivot 229,096: 37 markkaa, ojat 37,090: 35 markkaa sekä työnjohto ja sekalaiset menot 56,713: 55 markkaa.

Kustannukset Savilan puhdistusaseman käytöstä ja hoidosta nousivat 99,883: 70 markkaan. Voimankulutus nousi 27,298 kilovattituntiin ja oli puhdistusteho, kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorion konttorille jättämien tutkimusraporttien mukaan, yleensä tyydyttävä. Alppilan puhdistusasema on vuoden aikana ollut jatkuvasti toimimatta, mutta aloitettiin uuden puhdistusaseman rakentamistyöt heinäkuussa.

Menosääntöön otetut uudistytöt suoritettiin vuoden aikana, paitsi allaolevia, jotka suoritettiin vain osittain: Helsinginkadun ja Savilan puhdistusaseman välillä Eläintarhassa olevan viemärijohdon uudestaan rakentaminen; Alppilan luona olevan puhdistusaseman uudestaan rakentaminen sekä erinäiset viemärijohdot Käpylän omakotialueella ja Taivaskalliolla. Nämä työt tullaan suorittamaan loppuun vasta vuonna 1927.

Suuremmista viemärijohdoista, jotka vuoden kuluessa suoritettiin, mainittakoon johdot Länt. Heikinkadulla, Mechelininkadulla Arkadian- ja Etel. Hesperiankatujen välillä, Caloniuksenkadulla sekä Etel. Hesperiankadulla Mechelininkadulta Taivallahteen. Uusia viemärijohtoja teetettiin sitä-

paitsi Toukolassa, Kumtähdessä ja Käpylässä yhteensä 3,290 m, kustannusten noustessa 1,611,704: 68 markkaan.

Viertoteiden uudelleensepelöimistä suoritettiin yhteispinta-alaltaan 36,400 m², kustannusten ollessa 599,186: 14 markkaa ja teiden 32,700 m², joista oli kustannuksia 498,831: 02 markkaa.

Viertoteiden ja teiden pintatervausta suoritettiin vuoden varrella etupäässä Länt. Viertotiellä, jolloin kävi selville, että pintatervattu tie melkoista paremmin kuin makadamisoitu voi estää auto- ja linja-autoliikenteen aikaansaamaa kulumista, joten pintatervausta tullaan jatkamaan suuremmassa määrässä siksi, kunnes kaikki tärkeimmät kulkuväylät saadaan kiveytyiksi.

Menosääntöön otetut uudistyöt viertoteillä suoritettiin vuoden kuluessa paitsi täyttämistä ja kiveämistöitä Sörnäsän radan yli menevän uuden sillan kohdalla, minkä sillan valtionrautatiet rakentaa, mutta joka ei tullut valmiiksi vuoden kuluessa. Suurempien töitten joukossa voidaan mainita Länt. Viertotien länsipuolen kiveäminen Hesperian- ja Runeberginkatujen välillä, It. Viertotien itäpuolen kiveäminen Helsinginkadun ja rautatiesillan välillä, Länt. Viertotien levitys Eläintarhantien ja Sallikadun välillä sekä It. Viertotien levitys Hermannin ja Arabian välillä.

Urheilu- ja leikkikenttien korjausta ja ylläpitoa suoritettiin menosäännössä merkityillä määrärahoilla. Myöskin menosäännössä merkityt uudistyöt tulivat vuoden kuluessa suoritetuiksi. Siten jatkettiin Raahenkadun varrella olevalla urheilukentällä täyttämistä ja tasoittamistöitä 97,539: 94 markalla, Vallilan leikkikentän tasoitus suoritettiin loppuun 98,771: 85 markalla, Käpylän urheilukentän alue salaojitettiin 13,800: 35 markalla ja Mustikkamaalla suoritettiin tasoitustöitä tulevaa juhlaakenttää varten 227,368: 15 markalla.

Työnpuutteen lieventämiseksi tehtiin vuoden kuluessa seuraavia ylimääräisiä töitä: Ilmarinsenkadun tasoitusta, louhimistöitä korttelissa n:o 357 Sturekadun varrella, Museokadun tasoitusta, louhimistöitä Munkkiniemenkadulla, Pakaankadulla ja Mechelininkadulla. Kustannukset näistä hätäaputöistä nousivat 1,523,183: 19 markkaan.

Paitsi menosääntöön otettuja tai aikaisemmin mainittuja töitä on niitä myös tehty sekä kaupungin muitten laitosten että yksityisten henkilöiden laskuun ja nousivat kustannukset niistä 3,512,003: 55 markkaan.

Geodeettisen osaston henkilökuntaan kuului kaupungingeodeetti, apulaisgeodeetti, 3 mittaus- ja kartoittaja-apulaista sekä 2 karttapiirtäjä-tähtä.

Vuoden 1926 kuluessa suoritettiin rakennuskonttorin geodeettisen osaston toimesta 129 tonttimittausta ja laadittiin yhtä monta tonttikarttaa mittakirjoineen, niistä 1 kaupungin omia laitoksia varten; 68 kivijalan tarkastusta; 9 rajankäyntitoimitusta osaksi asuntotonteilla, osaksi muilla vuokra-alueilla; 281 maa-alue- ja 3-vuotiskatselmusta sekä 114 n. s. tarkastuskatselmusta; sitäpaitsi valmistettiin osastolla 38 kopiaa vanhemmista tonttikartoista mittakirjoineen, 39 karttapiirrosta asuntotonteista, 75 muuta karttakopioita yksityisille ja kaupungin virastoille, ja 9 ehdotusta tonttien yhdistämiseksi ja jakamiseksi, sekä annettiin 200 kirjallista lausuntoa erinäisistä asioista, joista 1 maistraatille, 36 rahatoimikamarille, 68 yleisten töiden hallitukselle ja 95 rakennuskonttorille.

Muuten on osa osaston henkilökunnasta kesän kuluessa suorittanut, paitsi vasta ostetun Mustasaaren kartoitusta, mittauksia kaupungin karttavaraston täydennystä varten. 5 p:nä toukokuuta aloitettiin kolmioverkkoon kuuluvat monikulmiomittaukset Hermannin alueella, jolloin jatkettiin vuonna 1925 syksyllä aloitettua varsinaisten ketjujen vientiä kaupunkiin. Hermannin

ketjupisteet (28 kpl.) luettiin ja ketjut mitattiin kahteen kertaan. Ketjujen yhteinen pituus oli 3,977.50 m. Sieltä siirryttiin Vallilaan, jossa luettiin kulmat 56 ketjupisteessä ja mitattiin 9,205.60 m. monikulmiosivua, sekä sieltä X ja XII kaupunginosiin, missä vietiin 24,443.90 m. ketjua ja luettiin 146 ketjupisteessä kulmat. Yhteensä määrättiin siten yllämainituissa kaupunginosissa 230 ketjupistettä sekä mitattiin kahteen kertaan 37,627 m. ketjua. Uusia ja vanhoja kolmiopisteitä luettiin 17 kpl.

Loka-, marras- ja joulukuussa suoritettiin sitten valmistavia laskuja ketjuja varten sekä paranneltiin tarkistuslaskuja koko kolmioverkosta, jolloin kaikki I ja II luokan kolmiopisteet tulivat varmistetuiksi.

Huonerakennusosaston henkilökuntaan kuului kaupunginarkkitehti, apulaiskaupunginarkkitehti, 5 ylimääräistä arkkitehtia, 2 piirustajaa, 1 kirjantähtäjä ja 3 konttoriapulaista. Osaston työpaikkojen suoranainen työnjohto oli 12 rakennusmestarin valvonnan alaisena.

Työvoiman¹⁾ keskimäärä oli 261 työmiestä ja oli se suurin touko- ja kesäkuulla eli 301 ja 303 sekä pienin joulukuulla eli 135.

Lumenkuljetuksesta kaupungin taloista oli kustannuksia 122,790: 64 markkaa arvioidun 60,000 markan asemesta.

Kaupungin omistamien rakennusten ja tilusten korjausta ja ylläpitoa varten oli talousarviossa varattu yhteensä 4,283,335 markkaa. Kasarmin-
torilla olevan kauppahallin kattoterassin korjausta varten myönnetty määräraha, 130,000 markkaa, siirrettiin vuoteen 1927. Kustannukset korjausta ja ylläpitoa varten nousivat 4,026,847: 23 markkaan. Jos viimeainittu summa ynnä vuoteen 1927 siirretty määräraha, 130,000 markkaa, vähennetään käytettävänä olevasta määrärahasummasta on jäännös 126,487: 77 markkaa, mikä summa siis on säästöä.

Uudisrakennuksia ja muutosrakennustöitä varten oli talousarviossa määrärahaa yhteensä 13,360,700 markkaa, johon lisätään 1,000,000 markkaa siirrettynä vuodelta 1925 sekä sosialiministeriön myöntämä kuoletuslaina 210,000 markkaa ja nousee se siis 14,570,700 markkaan. Kustannukset nousivat 10,436,818: 66 markkaan. Säästöstä, 4,133,881: 34 markkaa, palautettiin kaupunginkassaan uintipaikkojen järjestämistä varten myönnetty 55,000 markan suuruinen määräraha ja 4,030,060: 24 markkaa siirrettiin vuoteen 1927 suoritettamatta olevia töitä varten, joten todellinen säästö kaikista otsakkeella Uudisrakennukset ja muutosrakennustyöt suoritetuista töistä siis on 48,821: 10 markkaa.

Vuodelta 1925 siirrettiin sitäpaitsi 247,185: 72 markkaa kortteliin n:o 553 Vallilassa rakennettavan 3 asuntorakennuksen töitten loppuunsaattamiseksi, 890,038: 41 markkaa Nikkilän mielisairaalan uuden paviljongin töitten loppuunsaattamiseksi, 82,703: 12 markkaa tontilla n:o 43 Vaasankadun varrella olevan kansakoulun palovahingon korjaamiseksi, 1,932,399: 55 markkaa uudeksi koulu- ja asuntolarakennukseksi Ryttylän koulukotiin sekä 20,960: 55 markkaa keskussairaala-alueen tasoittamiseksi tai yhteensä 3,173,287: 35 markkaa. Suoritettujen töiden kustannukset nousivat 2,671,515: 46 markkaan. Säästöstä, 501,771: 89 markkaa, siirrettiin 286,094: 26 markkaa vuoteen 1927 ja jäännös, 215,677: 63 markkaa, palautettiin kaupunginkassaan.

Vuoden kuluessa suoritettiin sitäpaitsi töitä osaksi määrärahoilla, jotka oli myönnetty etukäteen 1927 vuoden talousarviosta sekä osaksi kaupunginvaltuuston tai rahatoimikamarin käyttövaroilla yhteensä 279,746: 93 markkaa.

¹⁾ Ks. myös tätä kert. siv. 129*.

Paitsi yllämainituilla määrärahoilla suoritettuja töitä, suoritettiin erinäisiä töitä kunnan eri laitosten ja viranomaisten laskuun 227,008: 34 markalla 237,489: 07 markaksi arvioitujen kustannusten sijasta.

Huonerakennusosaston töitten kokonaiskustannukset vuonna 1926 nousivat 17,641,936: 62 markkaan. Säästö kaikista töistä oli 408,902: 32 markkaa.

Vuoden kuluessa loppuunsuoritettiin seuraavat suuremmat työt: Sairaspaviljonki Nikkilän mielisairaala-alueella. Määräraha oli 4,200,000 markkaa ja kustannukset nousivat 4,197,342: 63 markkaan eli m³:iä kohti 321: 27 markkaa. 3 puista työväenasuntorakennusta kortteliin n:o 553 Vallilaan, määräraha oli 1,800,000 markkaa ja kustannukset nousivat, 1,591,475: 19 markkaan, koska rakennuksessa oli huoneita 72, nousivat kustannukset huonetta kohti 22,103: 82 markkaan. Rakennus poliisivartiokonttoria varten Käpylään, määräraha oli 271,300 markkaa ja kustannukset nousivat 271,116: 40 markkaan. Pakaankadun varrella olevan asuinrakennuksen työt suoritettiin loppuun ja kustannukset siitä alittivat 112,745: 52 markalla tarkoitukseen myönnetyn määrärahan. Tämä jäännös siirrettiin vuoteen 1927, jolloin oli tehtävä erinäisiä välttämättömiä tasoitustöitä rakennuksen luona. Ryttylän koulukodin koulu- ja asuntolarakennus valmistui myöskin ja sitä varten myönnettystä määrarahasta jäi säästöä 286,094: 26 markkaa, jolla määrällä oli suoritettava erinäisiä valtion katselmusmiesten loppukatselmuksessa joulukuussa vaatimia täydennystöitä.

Työväenopiston uudisrakennus ja tuberkulootisten perheiden asuinrakennus muurattiin syksyn kuluessa ja sisustamistöitä tehtiin vuoden vaihteessa.

Huonerakennusosastolla on vuoden kuluessa käsitelty 210 diarioon vietyä asiaa, joista lausuntoja on annettu osaksi Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitukselle, osaksi rahatoimikamarille tai muille laitoksille. Sitäpaitsi on laadittu piirustuksia ja ehdotuksia uudis- ja muutosrakennuksiksi. Näistä mainittakoon seuraavat: pää- ja työpiirustukset työväenopiston uudisrakennukseksi, tuberkulootisten asuinrakennukseksi tontille n:o 7 Tammiisaarenskadun varrella, poliisikamaritalon Aleksanterinkadun n:ot 22--24 koroittamiseksi sekä palolaitoksen talon tontilla n:o 26 Korkeavuorenkadun varrella muutos- ja lisärakennukseksi, pääpiirustukset Kivelän sairaalan keittiörakennukseksi, Tehtaankadun kansakoulun koulukiehtiöksi, Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajentamiseksi sekä piharakennukseksi tontilla n:o 7 Korkeavuorenkadun varrella, työpiirustukset asuinrakennukseksi Pakaankadun varrella, sairaspaviljongiksi Nikkilän mielisairaalaan sekä Ryttylän koulu- ja asuntolarakennukseksi, ehdotuspiirustukset uudisrakennukseksi kolmatta poliisipiiriä varten, kansakoulutaloksi Käpylään, makuuhalliksi Kivelän sairaalaan, poliisivartiotuvaksi Mustikkamaalle, satamavahtikojuksi Katajanokalle y. m.

Lämpötekniikka. Paitsi kaupungin lämmityslaitosten kunnossapitoa, jota varten menosääntöön oli otettu 310,000 markkaa, huolehti lämpötekniikko seuraavista uudislaitteista: höyrylämmityslaitos Makasiinirannalla olevaan tavaravajaan vastasisustettuun tullihaaraosastoon sekä uusi kattila aikaisempaan osastoon: höyrylämmityslaitos sekä vesi- ja viemärijohtodot Ryttylän koulukodin uudisrakennukseen; sekä höyrylämmityslaitos paloasemaan Korkeavuorenkadun varrella. Ehdotuksia laadittiin seuraavien rakennusten lämmittämiseksi: Ryttylän koulukodin keittiörakennuksen; Helsinginkadun varrella olevan työväenopiston; sekä Kivelän sairaalan keittiörakennuksen.

Muista töistä mainittakoon: uunien tarkastaminen kaupungin kansakoulurakennuksissa; uuden tuberkuloosisairaalan lämmitystä koskevan lausun-

non antaminen; uuden pesukoneen hankkiminen kunnalliskotiin; kulkutautisairaalan kojuhuoneen putkijohtojen uudestaan eristäminen; Kaivopuiston kylpylaitoksessa olevan höyrykattilan korjaus; uuden kattilan asettaminen lämminveden valmistusta varten työväenasunnoissa Hietaniemenkadun varrella; uunien konstruointi Pakaankadun varrella olevaa tuberkulootisten työläisten asuinrakennusta varten; sähkömoottorin asettaminen Marian sairaalan pesulaitosta varten; uuden savupiipun asettaminen ent. seurahuoneeseen aikaisemmin hankittua kattilaa varten; Munkkisaarella olevan lämmityslaitoksen erinäiset korjaukset; erinäiset lämpöjohtomuutokset rahatoimikonttorin huoneistossa kirjanpito-osaston muuton yhteydessä; erinäiset lämpöjohtomuutokset kansakoulussa Tehtaankadun varrella; selvitys jäähdytyslaitoksen rakentamisesta kulkutautisairaalaan, Kivelän sairaalaan, Hakaniementorin kauppahalliin ja Hietaniementorin kauppahalliin; sekä selvitys tulli- ja pakkaahuoneen toimistosalin lämmityssuhteista sekä ehdotus niitten parantamiseksi.

Sitäpaitsi oli lämpötekniikko asianomaisten apuna esiintyviä terveysteknillisiä kysymyksiä selvitettyä.

Asemakaavaosaston henkilökunta oli sama kuin edellisenä vuonna. Syyskuussa kävi asemakaava-arkkitehti rahatoimikamarin myöntämällä matkapurahalla opintomatalla Kööpenhaminassa, Dresdenissä, Münchenissä, Pragissa ja Wienissä ja otti osaa viimeksimainitussa kaupungissa pidettyyn kansainväliseen asemakaava- ja asutokongressiin.

Vuonna 1926 sai asemakaavaosasto selvitettyväkseen pääasiallisesti joukon katu- ja tonttijärjestelykysymyksiä sekä tontinluovutusasioita, joista mainittakoon kysymykset Antinkadun pidentämisestä Länsisatamaan, Hakaniemen- ja Kaisaniemenkatujen levittämisestä, Böleen johtavan liikenneväylän suunnittelusta samoin kuin eduskuntatalon tonttikysymys. Rahatoimikamarin asettaman etukaupunkiratakomitean toimesta laadittiin vastaisten pikaraitiotielinjojen järjestelyä valaisevia asema- ja leikkauspiirustuksia, ja aloitettiin kysymykseen kuuluvan laajan kartta-ainehiston puhtaaksi piirtäminen. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan toimesta laadittiin useita julkisivukaavioita, pääasiassa Töölössä ja Kalliossa sijaitsevia kortteleita varten, jotka toimikunta sittemmin vahvisti noudatettaviksi kortteleita rakennettaessa.

Vuoden kuluessa jatkettiin kaupungin syrjäisempien alueiden jakosuunnittelua, ja aloitettiin Töölön pohjois- ja länsiosien järjestelyä koskevan ehdotuksen laatiminen. Kaisaniemenlahtea ja Pohjois rantakatua pitkin suunniteltua puistokatua varten laadittiin kaksi vaihtoehtotusta, joista valtuusto maaliskuun 9 p:nä 1927 hyväksyi yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin puoltaman suunnitelman.

Osasto ei valmistanut mitään lopullisia uusia asemakaavapiirustuksia tai jakosuunnitelmia, mutta sen sijaan laadittiin seuraavat asemakaavapiirustukset, nimittäin: asemakaavamutokset korttelien n:ot 140, 341, 344, 346, 401, 402, 403 a, 403 b, 411, 418, 463, 468, 470 ja 479 b sekä tedaskorttelin n:o 288 tontin- tai rakennusrajoja koskevat; tonttien n:ot 34 ja 36 Ison Robertinkadun varrella korttelissa n:o 90, tonttien n:ot 29, 30 ja 31 Ison Robertinkadun varrella korttelissa n:o 92, tonttien n:ot 22 a ja 22 b Aleksanterinkadun varrella korttelissa n:o 97, tonttien n:ot 7 ja 9 Vilhovuorenkadun varrella korttelissa n:o 251, tonttien n:ot 4 ja 21 tehdaskorttelissa n:o 288, tonttien n:ot 7 ja 9 Pitkänsillanrannan varrella korttelissa n:o 297, tonttien n:ot 7 ja 10 korttelissa n:o 303, tonttien n:ot 3, 4, 5 ja 6 korttelissa n:o 318, tonttien n:ot 20 ja 22 Museokadun varrella yhdistäminen korttelissa n:o 424 sekä tonttien

n:ot 10 ja 12 Florantien varrella korttelissa n:o 525 yhdistämistä koskeva; tontin n:o 5 Mariankadun varrella korttelissa n:o 7, tontin n:o 7 Rauhankadun varrella korttelissa n:o 9, tontin n:o 8 Vuorimiehenkadun varrella korttelissa n:o 100 b, tontin n:o 1 Rahapajankadun varrella korttelissa n:o 139, tontin n:o 4 Köydenpunojankadun varrella tehdaskorttelissa n:o 175, tontin n:o 23 Huvilatien varrella korttelissa n:o 199, tonttien n:ot 7, 11, 13 ja 15 Temppelekkadun varrella korttelissa n:o 425, tontin n:o 5 Caloniuskadun varrella korttelissa n:o 438, tontin n:o 49 Runeberginkadun varrella korttelissa n:o 464 sekä tontin n:o 17 Topeliuskadun varrella korttelissa n:o 487 jakamista koskevat, ynnä lisäksi asemakaavamuutos koskeva Yrjönkadun ylitse rakennettavaa holvikäytävää korttelien n:ot 63 ja 66 välillä.

Paitsi yllämainittuja asemakaavamuutoksia koskevia lausuntoja on osasto antanut 83 muuta kirjallista lausuntoa, useimmat niistä valaistuna ohjeenliitetyillä karttaluonnoksilla.

Puisto-osasto. Henkilökunnan kokoonpanossa ei tapahtunut mitään muutosta.

Puisto-osaston toiminta on jatkunut samaan tapaan kuin vuonna 1925. Runsasluminen talvi aiheutti välillisesti jonkin verran vahinkoa puistoissa. Katukäytävien puhdistajat heittävät lumen puistojen puolelle pensaitten päälle, eikä tällainen pöyhytelty lumi, joka on pahaa kovettumaan ja jääytymään, suinkaan ole tekemättä melkoista vahinkoa. Pitkien poutien takia kesällä nurmikot ja istutukset vaativat kastelua tavallista runsaammin, eikä kasteluun myönnetty määräraha riittänytään, vaan tarvittiin vielä lisäämäärärahaa 15,070: 24 markkaa.

Kukkia istutettiin kesän kuluessa seuraaviin paikkoihin: Kappellesplanaadiin, Aleksanteri II:n ja J. W. Snellmanin patsaalle, Ritarihuoneen-, Katajanokan- ja Eiranpuistikkoon, Engelauealle, Hankkijan liiketalon edustalle, Heikin- ja Arkadiankadun risteykseen, Marian- ja kulkutautisairaalan luo, Sirkuskadun puistikkoon, Vanhan kirkon puistoon, Tähtitorninmäelle, Koulutorille, muutamille haudoille hautausmaalla, kaupunginpuutarhaan sekä talvipuutarhan edustalla oleville pengermille. Istutettujen kasvien lukumäärä oli 35,875 arvoltaan 124,514: 50 markkaa. Verrattuna edellisen vuoden istutettujen kasvien lukumäärään oli lisäys 5,337.

Menosääntöön istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoa varten otettu määräraha oli 1,075,000 markkaa. Kustannukset nousivat kirjanpidon mukaan 1,071,112: 54 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

	Smk.		Smk.
Kasvihuoneet.....	153,530: 29	Eiranpuistikko	16,206: 10
Esplanadit	85,042: 70	Eläintarha	15,671: 40
Kaivopuisto	78,059: 70	Istutukset Kirurgisen-	
Tähtitorninmäki	68,946: 85	sairaalan luona	15,622: 35
Kaisaniemi	51,289: 10	Runebergin ja Lönnro-	
Kaupunginpuutarha	32,436: 85	rotin patsaat	14,438: 45
Katajanokan puistikko	30,545: —	Lapinlahden puistikko	14,379: 80
Vanhan kirkon puisto	30,140: —	Haapaniemen urheilu-	
Punanotko	23,347: —	kenttä	13,876: 20
Engelaueka	20,700: —	Haudat	13,468: 20
Hakasalmen- ja Hes-		Ainepiha	12,398: 80
perian puisto	18,913: —	Kallion kirkko	10,425: 40
Pengermät talvipuu-		Unioninkadun puistik-	
tarhan edustalla....	17,677: 40	ko.....	9,806: 95

	Smk.		Smk.
Tokantori	9,609: 10	Puistikko Konstanti-	
Säätytalon puistikko..	8,947: 20	ninkadun luona ..	5,253: 25
Puistikko Kapteenin-		Fredrikintori	5,088: 76
kadun luona	8,370: 40	Istutukset Perämie-	
Liisanpuistikko	8,206: 40	henkadun luona ..	4,977: 30
Temppelikadun puis-		Arkadia- ja Salomo-	
tikko	8,082: 10	ninkatujen väliset	
Koulutori	7,868: 60	istutukset	4,722: 10
Simon lehtokuja	7,503: 45	Istutukset V linjan luo-	
Erottaja	7,461: 45	na	2,911: —
Suomen pankki	7,415: 70	Pohjolankadun kujan-	
Istutukset korttelissa		ne	2,870: 10
n:o 127	7,139: 60	Porvoonkadun puis-	
Heikinkadun lehtokujat	6,667: 30	tikko	2,391: 80
Ritarihuoneen puistik-		Fredrikinkadun poh-	
ko	6,558: 20	joispään puistikot ..	2,334: 40
Lönnotin puistikko ..	6,483: 60	Brahenkadun urheilu-	
Puistikko Teknillisen		kenttä	2,287: 30
korkeakoulun luona ..	6,458: 80	Kallion kaup. kirjasto	2,269: 10
Pääskylänkadun puis-		Aleksanteri II:n patsas	1,734: 20
tikko	6,039: 90	Sekalaiset	163,051: 09
Ateneumi	5,822: 20		
Hakaniemen puistikko	5,666: 60	Yhteensä	1,071,112: 54

Korjaukset ja kunnossapito nimisen luvun muut menoerät oli laskettu 563,000 markaksi. Todelliset menot nousivat 561,944: 64 markkaan. Uudistoihin käytettiin 770,927: 31 markkaa tarkoitusta varten menosääntöön otetuista määrärahoista.

Suurien hortensia-, ruusu- ja fuchsiamäärien talvisäilytys tuottaa vaikeuksia syystä, että kaupungin puutarhassa ei ole kuin yksi kellari lintuhuoneen alla ja sekin on aivan liian pieni ja kasvihuoneista etäällä. Tilava, kasveille sopiva kellari olisi erittäin tarpeellinen. Lavaikkunain säilytystä varten talvisaikaan olisi rakennettava tilava säilytysvaja sekä sen yhteyteen järjestettävä riittävän suuri työhuone, jossa särkyneet ikkunat voitaisiin korjata ja maalata. Mainitun vajan puutteessa on ikkunat säilytettävä useassa eri paikassa, mikä vie sangen paljon aikaa.

Kaupunginpuutarhassa ei harjoiteta enää varsinaista kasvien kauppaa, ainoastaan ylijääneet kappaleet myytiin ja saatiin niistä 148,867: 25 markkaa.

Varasto-osaston henkilökuntaan kuuluivat kertomusvuonna varastopäällikkö, kirjanpitäjä ja 2 konttoriapulaista. Päävarastolla oli toimessa varastonhoitaja ja konttoristi sekä korjauskonepajassa insinööri ja tuntikirjuri.

Varasto-osaston toimena on ollut hoitaa kaupungin päävarasto sekä varastot Ruoholahdessa ja Hakaniemessä kuin myöskin konepajat Malminkadun varrella sekä rakennuskonttorissa tarvittavan kaluston ja tarveaineitten osto.

Vuoden 1926 kuluessa ovat konepajoja käyttäneet rakennuskonttorin eri osastot ja yksityiset, joiden laskuun tehtiin töitä yhteensä 1,564,716: 93 markalla, kuten allaolevasta yhdistelmästä lähemmin ilmenee:

	Työainekustannukset, Smk.	Työkustannukset, Smk.	Yhteensä, Smk.
Satama- ja rautatieosasto	97,582: 25	276,008: 25	373,590: 50
Katu- ja lokaviemäriosasto	104,017: 80	203,393: 95	307,411: 75
Geodeettinen osasto	4,414: 25	10,949: 15	15,363: 40
Huonerakennusosasto	128,829: 65	313,489: 65	442,319: 30
Kaupungin asemakaavaosasto	943: 30	1,433: 80	2,377: 10
Puisto-osasto	40,602: 85	67,322: 20	107,925: 05
Varasto-osasto	113,557: 10	137,972: 63	251,529: 73
Tilivirasto	34: 80	—	34: 80
Muut kunnan virastot sekä yksityiset henkilöt	26,956: 20	37,209: 10	64,165: 30
Yhteensä	516,938: 20	1,047,778: 73	1,564,716: 93

Varastossa olevien rakennustarpeiden arvo oli tammikuun 1 p:nä 1926 2,629,620: 15 markkaa, vuoden kuluessa ostettiin tarpeita 4,023,257: 90 markalla ja käytettiin 3,370,682: 17 markan arvosta, joten säästö vuoteen 1927 oli 3,282,195: 88 markkaa.

Tarveaineiden kulutus jakaantui eri kuluttajien kesken seuraavasti: satama- ja rautatieosasto 1,209,132: 85 markkaa, katu- ja lokaviemäriosasto 1,500,132: 02 markkaa, geodeettinen osasto 2,926: 60 markkaa, huonerakennusosasto 218,954: 95 markkaa, puisto-osasto 43,891: 05 markkaa, varasto-osaston työpajat 293,385: 70 markkaa sekä muut laitokset ja yksityiset henkilöt 102,259 markkaa.

Tilivirasto. Rakennuskonttorin tilivirastossa työskenteli vuonna 1926 sama henkilökunta kuin aikaisempina vuosina.

Tilitodistuksia oli vuoden varrella 10,122, meneviä kirjelmiä 897 ja kirjantitoerien yhteinen lukumäärä oli 23,892. Tiliviraston määrärahasta säästyti 4,300 markkaa.

Kaupungin metsäin hoito. Teiden sekä Meilahden ja Vallilan katujen varsilla, Korppaksen ja Greijuksen metsissä sekä Hietaniemellä on kuivuneet ja vikaantuneet puut kaadettu ja korjattu. Haloiksi sopivat puuaineet on rankapuina viety läheisiin varastopaikkoihin, jossa ne sittemmin on hakattu haloiksi.

Harvennushakkausta on toimitettu pitkin tietä Koskelassa.

Kesällä 1926 tapahtui 5 pienempää metsänpaloa kaupungin metsissä. Muuta vahinkoa tulipalo ei tuottanut kaupungille kuin että sammutuskustannuksiin käytettiin 274: 20 markkaa.

Ylimääräistä vartioimista ennen joulua ei ollut.